

Familiestiftelsen 15. mai
Postboks 1666 Vika
0120 Oslo

18. januar 2009

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Familiestiftelsens høringsuttalelse vedrørende krisesentre

Det vises til høringsbrev datert 30. oktober 2008 med tittelen ”Høringsforslag om lovfesting av krisesentertilbudet”.

1 Sammendrag

Saken bør sendes tilbake til departementet for en bedre og mer grundig utredning av alle aspekter ved et fremtidig kommunalt pålagt krisesentertilbud.

Gitt at man velger å ta en beslutning nå, bør det etter Familiestiftelsens mening opprettes egne **regionale krisesentre** for alvorlige tilfeller av overgrep, i rapporten definert av oss som ”ekstremtilfeller”. Disse sentrene bør av praktiske hensyn holdes adskilt for menn og kvinner, og bør drives av staten. Politiet bør i disse sakene bistå og koordinere transport til sentrene, som bør ha tung fagkyndig kompetanse til rådighet. De regionale krisesentrene bør med fordel lokaliseres i nærheten av de nye barnehusene, da en betydelig andel av sakene involverer barn som enten har vært utsatt for vold eller har vært vitne til vold i nære relasjoner.

Dagens krisesentre bør videreutvikles og suppleres med *alternative* konsepter – gjerne i regi av ideelle organisasjoner – som et lavterskeltilbud ”for mennesker i alvorlig krise”. Disse **lokale krisesentrene** bør arbeide mye bredere enn hva tilfellet er i dag når det gjelder mennesker i krise. Disse sentrene trenger ikke å være bemannet for å håndtere de tyngre sakene, ref. avsnittet foran. Lokale krisesentre bør være åpne for begge kjønn og ha et likeartet tilbud til hver gruppe.

Familiestiftelsen er enig i departementets vurdering at lokale krisesentre bør være en lovpålagt kommunal plikt å tilby befolkningen.

2 Innledning

Med krise mener vi en svært vanskelig situasjon, gjerne med akutte problemer, hvor et menneske ikke klarer seg selv og trenger hjelp og støtte fra andre. I de fleste tilfeller ytes denne støtten av nære familiemedlemmer og venner, som er villig til å stille opp, har tid og anledning til det, og som befinner seg geografisk i nærheten av den som trenger hjelp.

Ikke alle mennesker har familiemedlemmer og venner i nærheten, og samfunnet ønsker derfor å tilby sin hjelp gjennom offentlige og private tilbud. Før i tiden var det nesten bare private tilbud, men på slutten av 1800-tallet og frem til i dag har det gradvis vokst frem et offentlig tilbud, finansiert gjennom skattemidler, for å yte borgere hjelp i vanskelige situasjoner.

Krisesentre for mishandlede kvinner er et eksempel på denne type tilbud. Det startet som privat initiativ på begynnelsen av 1980-tallet, og har utviklet seg gradvis ved å yte stadig bedre og mer tilpassede tjenester hvor myndighetene etter hvert har bidratt med finansieringen. I dag er krisesentrene finansiert 80% med statlige og 20% med kommunale midler. I tillegg er det et visst innslag av private gaver.

I 2009 foreslår regjeringen ved barne- og likestillingsdepartementet å innføre en kommunal plikt til å sørge for "krisesentertilbud og samordning av tjenester for brukere". Ved et slikt veiskille kan det være lurt å stoppe opp og vurdere problemstillingen fra et "helikopterperspektiv". Dette notatet er et forsøk på å se på helheten og stille noen grunnleggende spørsmål.

3 Hvilke mennesker rammes av krise?

Så godt som alle mennesker rammes av ulike kriser i løpet av livet. Og mange opplever det flere ganger. Noen opplever større kriser enn andre. Årsakene kan være mange; Ulykker, sykdom og dødsfall i familien, spontanabort, seksuelle overgrep, psykisk og fysisk vold, omsorgsovertakelse av sine barn, oppsigelse fra jobben, samt ekteskaps- og samlivskriser er noen av de mest vanlige. Dessverre. I tillegg kan fattigdom og en følelse av utstøting fra samfunnet også oppleves som en svært alvorlig krise.

Hvordan kan så samfunnet hjelpe disse menneskene i tilfeller hvor nære familiemedlemmer og venner enten er forhindret fra å bidra – eller mangler kompetanse, tid og ressurser til å tre støttende inn?

4 Hva mener vi med krise?

Høringsnotatet til barne- og likestillingsdepartementet behandler kriser nærmest som et fellesbegrep uten å nyansere diskusjonen med hensyn til alvorlighetsgraden. Vi skal derfor i dette notatet forsøke å nyansere bildet noe og kategorisere tilfellene i tre grupper;

1. ekstremtilfeller
2. krisetilfeller
3. bekvemmelighetstilfeller

La oss starte med de mest alvorlige tilfellene – "**ekstremtilfellene**". Det handler om menneskehandel, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og alvorlige tilfeller av psykisk og fysisk vold, inkludert grove voldtekter og seksuelle overgrep. Felles for disse er at de er så alvorlige at myndighetene har en plikt til å ta ut tiltale mot de som kan identifiseres som bakmenn eller gjerningspersoner. Det er i dag en selvfølge at alle som blir utsatt for slike overgrep, får den hjelp og støtte som de trenger – på linje med f.eks. mennesker som blir utsatt for trafikkulykker. I slike saker vil både politi, helsepersonell og andre fagpersoner være involvert i å finne ut hva som har skjedd, samt bistå offeret og eventuelt pårørende.

Den neste gruppen er benevnt "**krisetilfeller**". Denne gruppen er nærmest som en sekkepost å regne hvor "ekstrem-" og "bekvemmelighetstilfellene" er luket ut. Dette vil være tilfeller hvor vanlig mennesker opplever å være i en reell krise og ønsker noen å snakke med, få faglig og medmenneskelig støtte, samt kanskje også et tilbud om opphold og overnatting for en periode. Det kan i disse sakene være uklart hvorvidt det er begått kriminelle handlinger. Uansett, det er samfunnets holdning at man skal hjelpe medmennesker i krise – uten å kryssforhøre vedkommende om hva som har skjedd. Dette for å sikre at de som har blitt utsatt for *reelle* overgrep ikke skal føle det som en belastning å oppsøke krisesentre, og dermed unnlate å gjøre det når man virkelig trenger det.

Den siste gruppen er benevnt ”**bekvemmelighetstilfeller**”. Det er liten tvil om at en del besøkende på krisesentre oppsøker dem mer eller mindre av bekvemmelighets- eller taktiske hensyn. Vi hører f.eks. om tilfeller hvor en forelder bor på et krisesenter når vedkommende reiser sammen med barna til der hvor den andre forelderen bor, og hvor barna skal ha samvær en uke. Det er i slike tilfeller åpenbart at det ikke handler om en krise, men at man bor der av bekvemmelighets hensyn.

I tillegg kommer de tilfeller hvor en forelder flytter til et krisesenter som et taktisk trekk i en pågående rettsprosess. Også her finnes det mye informasjon som departementet kunne fremskaffet, dersom de ønsket det. Det forekommer en rekke rettsavgjørelser hvor det sies i dommen at retten ikke har trodd på den ene parts påstander, og hvor opphold på krisesentre har blitt brukt for å underbygge disse påstandene. I tillegg er det en del saker hvor falske påstander er fremstilt i brev og prosesskrift, hvor opphold på krisesentre er brukt som argument, og hvor disse påstandene senere er trukket tilbake eller frafalt.

Det bør også her nevnes at det er store økonomiske fordeler ved å flytte 1-12 måneder til et krisesenter sammenlignet med alternativene. Man får utbetalt lommepenger, får gratis mat og husly, samt fri advokathjelp og andre ressurspersoner til rådighet. Dette kan være fornuftig for ikke å forhindre at mennesker i reelle kriser oppsøker sentrene, men i en overordnet diskusjon er det viktig å være klar over at en andel av besøkene på krisesentrene, er der av bekvemmelighets hensyn.

Det er uheldig for debatten at barne- og likestillingsdepartementet ikke har innhentet tilgjengelig ledelsesinformasjon og gjort noen grove estimater over hvor stor andel av krisesentrenes overnattingsgjester som faller inn under de ulike kategoriene (eller en tilsvarende kategorisering). Den første gruppen burde ikke være så vanskelig å identifisere. Vårt anslag for ekstremtilfellene er 10% av overnattingsdøgnene. For kvemmelighetstilfellene er anslaget 40%, basert på en rekke vurderinger, bl.a. at nesten halvparten av antall besøkende reiser tilbake til ”overgriperen” etter endt opphold. De resterende 50% havner da i sekkeposten ”krisetilfeller” hvor det er grunn til å tro at den som oppsøker krisesenteret, er i en reell krise, og at et tilbud med hjelp og overnatting kan være både et moralsk riktig og et samfunnsøkonomisk fornuftig tilbud i disse tilfellene.

La oss her skyte inn at det er samfunnets ansvar å ta hånd om *alle* mennesker som kommer og hevder at de er i en krise. Vårt poeng er imidlertid at det bør gjelde alle typer kriser og for alle mennesker uavhengig av f.eks. rase, kjønn eller religiøs overbevisning.

5 Ekstremtilfeller

Ekstremtilfeller involverer alvorlige kriminelle handlinger som vi alle tar sterk avstand fra. Og det er utvilsomt et behov for et omfattende støtteapparat for ofrene i disse sakene. Hvorvidt krisesentrene i dagens form er den beste løsningen i disse sakene, er imidlertid vanskelig å si. Det vil for eksempel være et problem at krisesentrenes lokalisering ofte bør være på hemmelig adresse – samtidig som de samme krisesentrene bør være tilgjengelig som et offentlig kjent lavterskeltilbud overfor andre grupper brukere.

Familiestiftelsen ønsker ikke å ta stilling til nøyaktig hvilket tilbud mennesker i ekstremtilfeller bør ha, men stiller spørsmål ved om ikke noen utvalgte krisesentre bør være forbeholdt ekstremtilfeller. En slik struktur vil holde lokaliseringen til disse sentrene hemmelig, samtidig som det faglige støtteapparatet kan styrkes ytterligere, ikke minst inn mot krisepsykologisk behandling og politiets etterforskningsarbeid. Et annet argument som taler i denne retning, er at det ofte er en fordel at man flytter et stykke unna fra sitt bostedsområde, nettopp for å skape større trygghet for ikke å bli oppsøkt av eventuelle gjerningspersoner.

6 Krisetilfeller

Krisetilfeller er her definert som mennesker som opplever reelle krise, og som trenger ulike former for støtte og hjelp – ikke minst medmenneskelig kontakt og forståelse. Som vi diskuterte innledningsvis, er det mange former for kriser som barn, kvinner og menn opplever, og spørsmålet er om samfunnet – på rent moralsk grunnlag – skal prioritere tilbud til en gruppe borgere fremfor en annen gruppe. Poenget her er ikke å *reducere* tilbudet til én gruppe, men å definere klart og tydelig at samfunnet ønsker å tilby et godt tilbud til *alle* mennesker som opplever reelle kriser – uansett årsak og hvem man er. Dette er et fundamentalt spørsmål som fortjener oppmerksomhet når barne- og likestillingsdepartementet tar krisesenterproblematikken opp til vurdering.

Dersom samfunnet først har tatt hånd om ”ekstremtilfellene” og gitt ofrene i disse sakene et spesialtilbud på utvalgte regionale krisesentre, er tanken at man bør utvide betydelig hvem som skal få lov til å benytte seg av det tilbudet som de resterende krisesentrene gir. Alle mennesker som opplever kriser, har som sagt et berettiget krav om å få hjelp og støtte, og vi mener at tiden nå er moden for å omdefinere krisesentrenes arbeidsområde og tilby hjelp til alle mennesker som trenger det.

7 Hvem bør få tilbud fra krisesentre?

Samfunnet definerer selv hvilke grupper mennesker som skal få hjelp. Vi har kvinner og menn som opplever mildere former for psykisk og fysisk vold fra andre i nær familie, f.eks. fra samboer eller ektefelle. Statistikken viser at fordelingen mellom kvinner og menn her er relativt lik, dvs. like mange kvinner som menn som både er overgriper, og som er offer. Vi ser her bort fra ekstremtilfellene hvor menn er overrepresentert som overgripere i forhold til kvinner.

Det samme er tilfelle i saker hvor en forelder driver psykisk eller fysisk vold mot sine barn. Her er det også relativt lik fordeling mellom fedre og mødre (faktisk en svak overrepresentasjon av mødre som vodsutøvere). Videre har vi tilfeller der en forelder er blitt anklaget for alvorlige handlinger, f.eks. seksuelle overgrep mot egne barn, uten at så er tilfelle. Disse menneskene opplever også å være i krise.

Vi har videre tilfeller der en forelder uberettiget er blitt såkalt ”rettshavarist”, dvs. blir motarbeidet i rettsapparatet uten rimelig grunn. I tillegg har vi barn, foreldre og besteforeldre som blir atskilt fra sine nære slektninger, også her uten rimelig grunn. Disse kan også ende opp i en krise som de vanskelig kommer ut av. Til slutt har vi mennesker som lever i fattigdom av ulike grunner, inkludert ødelagt helse som følge av vedvarende familietvister og rettsprosesser over mange år.

Vi mener at krisesentre bør utvikles til å bli tilbud for støtte og hjelp for mennesker som opplever innen former typer kriser. Av denne grunn bør samfunnet ha et mangfold av krisesentre slik at de appellerer til forskjellige typer mennesker.

8 Dagens krisesentre

Dagens krisesentre er splittet i to grupper. Den ene gruppen, som er organisert av Krisesentersekretariatet, bygger på en ideologisk plattform som ble vedtatt på en landskonferanse i 1982. Arbeidet til medlemmene som er tilsluttet dette sekretariatet skal, som det heter, ”til en hver tid være i tråd med plattformen”. Plattformen lyder som følger (i sin helhet):

”Vold mot, og mishandling av kvinner er en del av kvinneundertrykkingen. Kvinneundertrykkingen er samfunnsbestemt. Vi ønsker derfor å angripe et hvert forhold i samfunnet som legitimerer, underbygger og opprettholder vold mot kvinner, privat så vel som samfunns-

messig. I dette arbeidet er vi partipolitiske nøytrale og ikke tilknyttet bestemte organisasjoner eller trossamfunn. Kvinner enes i kampen mot undertrykking av kvinner.”

På hjemmesiden til Krisesentersekretariatet står det følgende å lese (våre uthevninger):

1. Krisesentersekretariatet er en idealistisk medlemsorganisasjon som skal styrke krisesentrene/ telefonenes arbeid utad, samt øke samarbeidet internt.
2. Krisesentersekretariatet, som har til hovedmål å fremme *det ene kjønns særinteresse*, vil gjennom sin virksomhet bekjempe og angripe den samfunnsbestemte volden mot kvinner og deres barn.
3. Den politiske aksjonen ved krisesentervirksomhet har som formål å avdekke mishandlingsproblematikkens karakter og omfang, øke press mot ansvarlige myndigheter og arbeide for *reell likestilling i samfunnet*.
4. Krisesentersekretariatet skal arbeide for å *endre den skjeve balansen mellom kjønnene*, både et på samfunns-, gruppe- og individnivå.
5. Krisesentersekretariatet skal være et koordineringsorgan og informasjonskontor med kompetanse som medlemsentre/telefoner, offentlige instanser, forskere og andre interesserte kan henvende seg.

Følgende krisesentre er medlemmer av Krisesentersekretariatet:

1. Moss krisesenter
2. Indre Østfold krisesenter, Mysen
3. Romerike krisesenter
4. Gjøvik krisesenter
5. Oslo krisesenter
6. Betzy krisesenter, Drammen
7. Kongsberg krisesenter
8. Vestfold krisesenter, Tønsberg
9. Aust-Agder krisesenter, Arendal
10. Vest Agder krisesenter, Kristiansand
11. Stavanger krisesenter
12. Haugesund krisesenter
13. Odda krisesenter
14. Sunnhordland krisesenter, Stord
15. Bergen krisesenter
16. Voss Krisesenter
17. Sogn og Fjordane avd. Gulen
18. Sogn og Fjordane avd. Sogndal
19. Sogn og Fjordane avd. Førde
20. Sogn og Fjordane avd. Florø
21. Sogn og Fjordane avd. Stryn
22. Sunnmøre krisesenter, Ålesund
23. Orkdal krisesenter
24. Trondheim krisesenter
25. Nord-Trøndelag krisesenter, Verdal
26. Sør-Helgeland krisesenter, Brønnøysund
27. Mosjøen krisesenter
28. Ytre Helgeland krisesenter, Sandnessjøen
29. Bodø krisesenter
30. Lofoten krisesenter, Leknes
31. Vesterålen krisesenter, Sortland
32. Harstad krisesenter
33. Narvik krisesenter
34. Midt-Troms krisesenter, Finnsnes

35. Tromsø krisesenter
36. Alta krisesenter
37. Vest-Finnmark krisesenter, Hammerfest
38. Samisk krisesenter, Karasjok

Ikke alle krisesentre slutter opp under Krisesentersekretariatets ideologi, og 15 sentre er per dag organisert i et alternativt forbund, kalt Krisesenterforbundet. Følgende er medlemmer her:

1. Eva-senteret, Halden (uregistrert)
2. Fredrikstad krisesenter (stiftelse)
3. Follo krisesenter, Ski (off. forvaltning)
4. Telemark krisesenter, Skien (off. forvaltning)
5. Asker og Bærum krisesenter, Vøyenenga (stiftelse)
6. Hønefoss krisesenter (off. forvaltning)
7. Hallingdal krisesenter, Gol (stiftelse)
8. Glomdalen krisesenter, Kongsvinger (off. forvaltning)
9. Hamar krisesenter (stiftelse)
10. Gudbrandsdal krisesenter, Lillehammer (off. forvaltning)
11. Nord-Østerdal krisesenter, Tynset (off. forvaltning)
12. Molde krisesenter (off. forvaltning)
13. Nordmøre krisesenter, Kristiansund (off. forvaltning)
14. Helgeland krisesenter, Mo i Rana (forening)
15. Nora-senteret, Kirkenes (off. forvaltning)

Basert på den geografiske spredningen som vi ser her, er det mange mennesker i landet har ikke noe annet alternativ enn å gå til et krisesenter som arbeider etter den ideologiske plattformen fra 1982. Dette er et problem da mange ikke deler denne ideologien.

Videre er det en del mennesker som ikke føler seg til pass hos mange av dagens krisesentre. Det gjelder både kvinner og menn. Familiestiftelsen har for eksempel fått en del henvendelser fra mødre som ikke har funnet seg til rette på det krisesenteret som de oppsøkte, uten at dette selvfølgelig er et representativt utvalg.

Spørsmålet er om vi ikke bør stoppe opp og tenke nøye igjennom hvilke *grupper* i samfunnet vi skal tilby krisehjelp til, og hvilke *tilbud* vi skal gi de utvalgte gruppene. Hvis vi ser bort fra ekstremtilfellene, som vi behandlet overfor, er det svært mange mennesker i krise, og de fortjener etter Familiestiftelsens mening alle et likeverdig tilbud.

Vårt forslag er derfor å utvide krisesentertilbudet til å gjelde alle mennesker som opplever en *alvorlig* krise i livet; Mennesker som trenger en samtalepartner, litt praktisk støtte og et overnattingstilbud, og som ikke får dette dekket gjennom familie og venner.

Disse sentrene bør etter vår mening være basert på det samme verdigrunnlaget som samfunnet for øvrig er bygget på. Det betyr at man tar utgangspunkt i enkeltindividet og dens *egen* oppfatning av krise – uansett årsak. Det betyr videre at myndighetene gjør alt de kan for å unngå enhver form for diskriminering basert på f.eks. rase, kjønn eller politisk overbevisning. Og det betyr også at alle mennesker behandles individuelt med respekt og forståelse – inkludert en form for verdighet for alle.

Basert på et slikt verdigrunnlag mener Familiestiftelsen at krisesentrene bør restruktureres og at oppgavene bør omdefineres, slik at de møter nåtidens høye krav til omsorg for medmennesker i vanskeligheter, nøytralitet i ord og handlinger, og ikke minst inkludering av alle borgere i samfunnet.

Denne problemstilling er aktuell nå som barne- og likestillingsdepartementet ønsker å lovfeste kommunenes plikt til krisesentertilbud. Det er nettopp ved et slikt veiskille at man bør stoppe opp og

gjøre en revurdering av situasjonen. Dersom departementets forslag går igjennom, vil det nok bli mange diskusjoner rundt omkring i kommunene om hvilket tilbud de skal tilby og hvilket ideologisk grunnlag tilbudet skal bygges på. Man vil nok da finne ut at meningene er svært delte blant kommunepolitikere, og det vil over tid vokse frem et mangfold av tilbud.

Familiestiftelsen tro det er bedre å ta denne diskusjonen i forkant, og at man på nasjonalt nivå legger noen føringer for hvilke grunnleggende verdier vi som samfunn skal bygge krisesentrene på. Det vil spare kommunene for lange diskusjoner, og bidra til at vi unngår opprivende konflikter. Med den levestandard vi har i dag, bør samfunnet etter vår mening ta seg råd til å *utvide* krisesentertilbudet og bygge et nettverk av lavterskeltilbud som understøtter landets grunnleggende verdier.

9 Mangfold og myndighetenes rolle

Et moderne demokrati bygger på prinsippet om aktiv deltakelse fra borgerne og deres ideelle organisasjoner. Krisesentre er i så måte et område som spesielt bør være godt egnet for nettopp slike private aktører. Dette fordi personlig kontakt, medfølelse og medmenneskelighet er noen av hovedingrediensene et krisesenter tilbyr.

I mange tilfeller vil også krisesentre være i en bedre posisjon til å få borgernes tillitt fremfor en representant for en offentlig myndighet. Dette betyr ikke at kommuner ikke selv skal kunne lage offentlige og interkommunale løsninger. Men samfunnet er etter vår mening bedre tjent med et mangfold av tilbud – og så vil tiden vise hva som er best egnet i forhold til borgernes behov. Prinsippet om mangfold har for øvrig også vært et uttalt prinsipp i krisesentrenes utvikling siden oppstarten for nesten 30 år siden, og det bør det fortsette med å være.

10 Rettssikkerhet

Barne- og likestillingsdepartementets høringsnotat tar dessverre ikke opp problemstillinger knyttet til borgernes rettssikkerhet og opphold på krisesentre. Det er mange aspekter ved dette, både for de som oppholder seg på senteret, for eventuelle medbrakte barn og for andre har en rettlig interesse i å få frem sin versjon av faktiske forhold.

Med et eventuelt kommunalt pålagt krisesentertilbud må etter vår mening ulike aspekter ved rettssikkerheten belyses. For det første bør de besøkende bli gjort klar over at alt de foretar seg på senteret, kan etter dagens lovverk bli rapportert til f.eks. barnevernet. Dette er et konfliktområde som vi stadig oftere kommer bort i. Problemet er teoretisk sett ikke rapporteringen i seg selv, men det er bevisføringen som skaper problemer. Så lenge de ansatte på senteret står sammen, slik de naturligvis ofte gjør, er det vanskelig for et enkelt individ å få troverdighet rundt sin forklaring av faktiske forhold. Vi har ett eksempel hvor mor følte seg helt misforstått på krisesenteret og valgte å flytte hjem igjen til tross for fare for nye overgrep. Dette er åpenbart et vanskelig tema, men det fortjener oppmerksomhet, og det er uheldig av vi finner lite om dette i myndighetenes redegjørelse av aktiviteten på sentrene.

Vi har også et spørsmål om rettssikkerhet for barn som blir medbrakt til et krisesenter. Et barn har i henhold til norsk lov og FNs barnekonvensjon rett til å bli hørt i alle vesentlig forhold relatert til seg selv. Et opphold på et krisesenter utover noen dager er et slikt vesentlig forhold.

Et barn har i utgangspunktet også rett til å forbli i sitt hjem og sitt nærmiljø med mindre det er reelle fare for noen form for overgrep eller vanskjøtsel. Et barn har også rett til kontinuitet og omsorg fra *begge* sine foreldre – med de samme forbehold som overfor. Rutinene rundt disse barnejuridiske problemstillingene blir ofte ikke fulgt, og hele filosofien som krisesentrene jobber etter – nemlig ikke å stille kritiske spørsmål ved de besøkenes saksfremstilling – strider per definisjon mot barns rettig-

heter.

En annen side av denne problemstillingen er rettighetene til barnets andre foreldre. Denne har også krav på rettssikkerhet og en rettfærdig rettergang. I teorien skulle det ikke være noe problem et en forelder velger å oppholde seg på et krisesenter i en periode. Problemet kommer inn når oppholdet i seg selv blir brukt som et argument i f.eks. en påfølgende barnefordelings sak.

Uansett hvordan man snur og vender på det, så vil en retorikk med referanse til at en forelder velger å tilbringe tid på et krisesenter, lett bli oppfattet som om ”det må jo være en grunn til det”. Hvorvidt det er en grunn eller ikke, skal selvsagt retten ta stilling til, men psykologisk sett blir retorikken ofte misbrukt samtidig som retten er mindre nøye med å presisere sin tolkning av slike enkelthendelser.

Til slutt har vi også et spørsmål om ressurstilgang. Den som oppholder seg på et krisesenter, har mange ressurser tilgjengelig, inkludert psykologer og fri advokathjelp. I tillegg kan man omgi seg med andre mennesker som så senere i en eventuell rettsprosess kan bevitne hvordan en forelder opplever situasjonen. På motsatt side vil den forelder som velger ikke å dra til et krisesenter – eller kanskje ikke får lov til å være der – bli stående alene uten å kunne bevise på samme måte sine egne opplevelser av situasjonen. Det blir en ubalanse som lett kan bryte med grunnleggende krav til rettssikkerhet.

Disse momentene er ikke avgjørende i valget om hvorvidt tilbud om krisesentre skal bli en lovpålagt kommunal tjeneste, eller ikke. Men de er viktig å ta med i betraktning når man velger hvilke arbeidsområdet krisesentrene skal ha. Familiestiftelsen mener et bredere tilbud som når flere borgere, vil kunne dempe en del av de uheldige effektene av et snevert fokus på kun vold i nære relasjoner innebærer.

11 Kostnadseffektivitet

Kostnadene per overnattingsdøgn er relativt høye for mange av dagens krisesentre. Familiestiftelsen tror det kan være lurt å vurdere ulike modeller med hensyn til overnattingsfasiliteter – litt avhengig av hvor stort krisesenteret er. En slik mulighet vil større grad være aktuelt dersom de mer alvorlige sakene blir overført til regionale krisesentre.

En mulig modell kan hentes fra store sykehus som har funnet det mer økonomisk rasjonelt å la profesjonelle aktører til å drive såkalt sykehushotell, isteden for å ha pasienter og pårørende boende på selve sykehuset. På tilsvarende måte kan krisesentrene vurdere å samarbeide med et lokalt hotell eller tilsvarende som har egnede lokaliteter, til å betjene den praktiske gjennomføringen i forhold til overnatting.

For en del krisesentre kan dette imidlertid være en dårlig løsning og kanskje stride mot det helhetstilbudet som man ønsker å tilby brukerne. For andre kan et samarbeid rundt overnatting gi større fleksibilitet, bedre service og være rimelige i drift i lengden. Samfunnet bør her tilstrebe et mangfold av tilbud og finne best mulig konsepter i hvert enkelt tilfelle.

*På vegne av
Familiestiftelsen 15. mai*

*Arnstein Øyslebø
Generalsekretær*